

Asociatia Stramutatilor,Refugiatilor si Condamnatilor Politic - judetul Braila
Registrul National al ONG, certificat de inregistrare nr.53/2011 la Judecatoria Braila
Cod de inregistrare fiscala: 29276846
Adresa: Braila, str.Pensionatului nr. 5, telefon: 0757550145
email:asrcpbr@yahoo.com
Nr. 7 / 10.04.2023

Catre,

Institutia Prefectului Judet Braila

09.05.2023

RUSALII ' 51

Deportarea in Baragan

Deportarile in Baragan au fost o actiune intreprinsa in anii 1950 de regimul comunist din Romania, care a inceput prin relocarea fortata in Campia Baraganului a populatiei dintr-o raza de aproximativ 25 km de granita cu Iugoslavia, din judetele Timis, Caras-Severin si Mehedinti, in urma conflictului izbucnit intre Stalin si liderul comunist de la Belgrad, Iosip Broz Tito si, odata efectuat acest "transfer de amploare de dislocare", a continuat prin condamnarea la munca silnica a cetatenilor socotiti de regim ca fiind "nesiguri" sau "dusmani".

Astfel in noaptea de 17-18 iunie 1951, de Rusalii, a fost pusa in miscare cea mai ampla actiune de deportare din istoria contemporana a Romaniei, dupa deportarea germanilor din Romania in Uniunea Sovietica, intreprinsa in ianuarie 1945. Un numar de 12.791 de familii, respectiv 40.320 de persoane din 258 localitati situate in apropierea frontierei cu Iugoslavia, in actualele judete Timis, Caras-Severin si Mehedinti, au fost ridicate din caminele lor si deportate in Baragan. Au fost dusi romani, germani, sarbi, bulgari, refugiasi din Basarabia si Nordul Bucovinei, aromani. Astfel, in vara si toamna anului 1951, in regiunile Ialomita si Galati, au luat fiinta 18 localitati noi (prevazute in anexa H.C.M. nr. 337/1954, care erau, in ordine alfabetica: Brates, Bumbacari, Dalga, Dropia, Ezerul, Fundata, Latesti, Mazareni, Movila Galdaului, Olaru, Pelican, Rachitoasa, Rubla, Salcami, Schei, Valea Viilor, Viisoara si Zagna (in raioanele Calarasi, Braila, Calmatui, Galati, Slobozia, Lehliu si Fetesti).

Marturii impresionante

Ca in orice drama, supliciu e programat in detaliu si, dupa o saptamana in care au imparttit aceleasi vagoane intunecate cu animalee, oamenii au gasit primele repere ale noii vietii: un numar primit in gara, la coborare, si un tarus infipt in pamant. Acesta era Baraganul, locul unde nimic, nici macar saracia, nu avea hotare, unde apa avea miros de motorina, oamenii se imbolnaveau de

enterocolite, hepatite si febra tifoida, iar sobolanii mancau orice. Vara Baraganului topea si pietrele si, cand crivatul viscolea zapada, cu iarna nu era de gluma. Aici, in bordeie umede, destinul se va rescrie pentru "dusmanii" de clasa. Deportatii au fost lasati in Campia Baraganului sub cerul liber, cu interdictia de a se deplasa mai departe de 15 kilometri. Erau, printre ei, numerosi batrani, dar si copii de varste diferite (o fetita, nascuta la 16 iunie 1951, a fost cel mai tanar deportat din Romania). Deportarea a durat pana in 1955-1956, cand - in contextul destinderii impuse Moscovei de occidentali prin Conventia de la Geneva - unei mari parti a deportatilor li s-au ridicat restrictiile de deplasare. Banatenii si mehedinteni s-au intors in satele lor, dar si-au gasit casele ocupate si averile confiscate, asa ca au trebuit sa ia, inca o data, viata de la capat.

FAMILIA CHINGA IN VARA ANULUI 1953 ZAGNA VADENI

Avand in vedere ca data de 18 iunie declarata conform Legii 125 din 2020 ca "**Ziua Victimelor Deportarii in timpul Regimului Comunist**".

Art. 2, alin.(1) parlamentul, Presedintele Romaniei, Guvernul precum si celelalte autoritati ale administratiei publice, centrale si locale potb organiza manifestari dedicate comemorarii zilei de 18 iunie prevazute la articolul 1.

Alin (2) fondurile necesare pentru organizarea evenimentelor prilejuite de Ziua Victimelor Deportarii in Timpul Regimului Comunist pot fi asigurate din bugetele entitatilor prevazute la aliniatul (1) in limita alocatiilor bugetare aprobate.

Asociatia noastra a organizat si va organiza si in continuare pe data de 18 iunie slujba de comemorare ale Victimilor Regimului Comunist, la unul din monumentele ridicate in fostele sate cu deportati.

Intocmit,

PRESEDINTE A.S.R.C.P. BRAILA

CHINGA TANASE

Ileana Mateescu: „N-am avut în toată copilăria mea un brad de Crăciun“

„Bărăganul a fost Siberia noastră. Nenorocirea a fost că unii, precum basarabeni ori bucovinenii, au avut de îndurat ambele Siberii – și pe cea rusească, și pe cea românească. Noi, copiii, am fost lipsiți de copilărie. Bucuria noastră era joaca pe câmpia nesfârșită, sub arșița soarelui, în timp ce pășteam vitele. N-am avut în toată copilăria mea un brad de Crăciun, nici n-am văzut, decât în poze. Ce să mai vorbim de jucării!

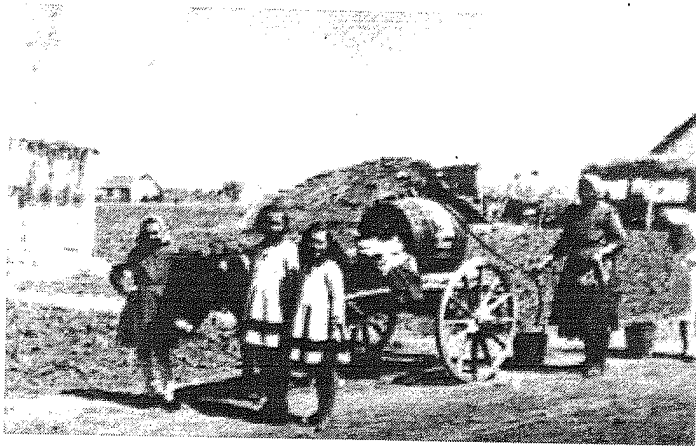
Acasă, în bordei, dormeam îmbrăcați și aliniați, pentru că locul era foarte strâmt. În loc de ușă, aveam o pătură. Soarele ardea nemilos și în jurul bordeiului se făcea adesea un strat gros de praf în care îți se afunda piciorul și pe care vântul, care bătea zilnic, îl purta dintr-o parte în alta, murdărind haine și lucruri. Partea cea mai proastă, cea mai grea, era alimentarea cu apă potabilă. Nu era apă suficientă nici pentru oameni, nici pentru animale; nu era bună nici de băut, nici de spălat, nici pentru mâncare. Era adusă cu cisternele, era caldă, cu gust rău, dar tot stăteam la coadă pentru câțiva litri, așa rea cum era. Foarte mulți s-au îmbolnăvit așa. Din cauza căldurii prea mari, și apa Călmățuiului a secăt, iar animalele sufereau și ele de sete. Au trecut luni, pentru unii chiar ani, până ce problema apei a fost rezolvată. A izbucnit și o epidemie de tifos exantematic. Oamenii tremurau, aveau febră și transpirau. Din cauza bolii, se producea o disfuncție a intestinelor și nu puteau urina decât la opt-zece zile. Nu aveau voie să mănânce nimic, doar să bea un pic de ceai. Cei care mâncau mureau. Alții, tot din cauza apei, au făcut dizenterii. Niște asistente mai rele ziceau să-i lăsăm să moară, că doar de-aceia au fost aduși aici.

Ileana Mateescu, pe-atunci Caraiman (sus, stânga), la Rubla, în Bărăgan

Casele erau construite din chirpici făcuți din pământ, apă și paie sau pleavă. Aveau un fel de fundație cam de 0,5 m de la pământ, făcută tot din pământ amestecat cu apă și paie și bătută cu maiul între niște cofraje făcute din scândurile pe care apoi le foloseau la tâmplăria casei. Era foarte greu să frământăm pământul cu picioarele ca să-l amesteci bine, mai ales când te aflai după o zi de muncă istovitoare la fermă, sub arșița soarelui și mai mult nemâncat. Pământul bine frământat era pus în niște tipare, îndesat bine și nivelat apoi cu palmele, să ia forma de chirpici. Apoi erau răsturnați pe niște paie și lăsați să se usuce câteva zile. Erau veri toride, ploi torențiale, iar iernile aduceau zăpezi abundente și viscole. Pe 10 august 1951, în raionul Bălți, în localitatea Pokisio, s-a înregistrat o temperatură de 44°C. Mai târziu, în perioada aceea, au mai fost înregistrate temperaturi de până la 48°C. În perioada aceea, în Bălți, în localitatea Pokisio, s-a înregistrat la umbră și la distanța de doi metri de la sol.

Victimele nu și-au revenit din buimăceală nici când au fost imbarcate în vagoane pentru animale, cu animalele luate de acasă la un loc, peste bagaje, fără apă ori mâncare. Era o căldură cum nu mai fusese și nici n-a mai fost de atunci încoace – peste 40 grade la umbră. În astfel de condiții nici nu este de mirare că multe vieți s-au stins înainte de a ajunge la destinație, mulți copii s-au născut în vagoanele acelea înainte de termen din cauza stresului îndurat de mame. N-au fost cruțați nici bolnavii, infirmii, copiii de toate vârstele sau bătrânii trecuți de 80 de ani. Am să dau câteva exemple spre a nu se crede că fabulăm, doar despre consătenii mei deportați: învățătorul Ionel Butoi a fost adus la gară în pijama și papuci, paralizat. A decedat foarte repede. La fel ginerele său, C. Bobocel, decedat la vârsta de 33 ani din cauza unei banale răceli care n-a putut fi tratată în Bărăgan. Copilul familiei Cațan avea febră și era inconștient, l-au luat așa cum era. Bătrânii Maria și Gheorghe Predescu au fost luați doar cu hainele de pe ei pentru că au îndrăznit să întrebe unde-i duc pe copiii lor. C. Predescu, cardiac, bătrân, a cedat la fel de repede împreună cu soacra sa trecută de 90 de ani. Maria Caraiman cu cinci copii mici a fost luată chiar dacă soțul ei nu se afla la momentul deportării acasă. S-a întrebat cineva cum să îngrijească o femeie singură de cinci copii în condițiile în care nu avea de niciunele!?

Lupta pentru supraviețuire

Lupta pentru supraviețuire a deportaților a început din momentul plecării din localitățile natale. Suferințe de nedescris, incomensurabile i-au încercat pe toți cei aflați în situația familiei mele. Călătoria a durat mult pentru că era o adevărată aventură circulația atâtor trenuri care nu aveau un orar precis și pentru că pe drum se iveau fel și fel de situații. Lipsa de hrană devenea acută. Garniturile opreau de obicei în afara gărilor și erau așteptate de personal de la Crucea Roșie, probabil, care mai împărțea mâncare pentru copii: lapte, pâine și marmeladă, dar nu ajungea pentru atâta amar de lume.

Pentru primirea miilor de deportați au fost pregătite în Câmpia Bărăganului 14 gări, dotate cu rampă de descărcare. De la aceste gări oamenii au fost conduși printre lanuri cu diverse culturi în 18 locuri care vor deveni sate. Erau amplasate departe de șoselele naționale, să fie ferite de ochii lumii imaginile dezolante cu mobile de bagaje aflate sub cerul liber, în jurul cărora trebăluiau trupuri scheletice, oameni aflați la capătul puterilor, sleiți de foame, dar mai ales de sete. Cu câteva săptămâni înainte băștinașii din Bărăgan văzuseră cum comisii de topografi și alți specialiști trasează prin culturile de grâu, porumb, bumbac, mazăre și ce-o mai fi fost ceva ce nu înțelegeau ce-ar putea fi. Erau vetrele viitoarelor sate. Deportajii au fost aranjați în ordinea sosirii în aceste lanuri, sub cerul liber, într-un perimetru marcat cu țărushi. Fiecare s-a descurcat cum a putut. S-a dormit pe pământul gol, sub niște acoperișuri improvizate din pături, covoare, mobile. Cei care hotărâseră să frângă atât de brutal și de brusc mii de destine n-aveau nici-o teamă că cineva îi va trage la răspundere pentru

fapta lor, pentru că în acele vremuri comuniștii erau atotputernici, aveau susținere de la tătucul Stalin, iar acesta avea aprobarea tacită a mai marilor lumii.

Deportații și-au construit în pripă niște bordeie pentru locuit. Erau săpate în pământ și acoperite cu crengi peste care așezau brazde de pământ. Din luna august, la îndemnul activiștilor de partid care mișunau printre victime, au început să-și facă din pământ și paie, chirpici. Cu aceștia, înainte ca pământul să se fi uscat bine, și-au ridicat case, fiecare cum s-a priceput, dar modelul era același. Prin muncă voluntară s-au construit și instituțiile necesare unei așezări omenești: școala, primăria, magazinul, sediul miliției. S-a omis biserica și dispensarul. Din cauza umezelii pricinuită de chirpicii verzi din care s-au zidit casele, în prima iarnă pe pereții caselor a început să crească grâul. Boabele din pleava folosită la confecționarea chirpicilor au încolțit, și-n fiecare cameră aveai un covor verde pe pereți!

Păziți cu tancuri și mitraliere

La starea de descurajare și de nemulțumire pe care noii veniți o simțeau din cauza “condițiilor” oferite de comuniști în Bărăgan, se adăuga și teama pentru că erau păziți de tancuri și cuiburi de mitralieră aflate de jur împrejurul perimetrului viitorului sat. Pentru a-i chinui și mai mult pe deportați, se făceau mereu controale în bordeie, noaptea sau ziua, pe neașteptate, să nu dispară careva. Aceste controale s-au repetat săptămâni și luni în șir, în primul an mai ales, încât groaza care-i cuprindea când erau treziți atât de brutal din somn, nu le-a dispărut din suflet multă vreme. Se căutau cu disperare, în timpul controalelor, aparate de radio care erau confiscate, astfel încât deportații să fie ruși de orice contact cu lumea largă.

În 1952 asupra deportaților s-a mai abătut un mare necaz. A venit stabilizarea monetară care le-a luat și bruma de bani pe care unii îi mai aveau de acasă. Singura sursă de trai a rămas munca în ferma de stat. Și oamenii nu s-au codit la muncă. Ca să aibă hrană, din fiecare familie adulții mergeau la muncă la ferma de stat din raza satului nou. Aduceau de acolo mâncare și pentru cei mici. Problema apei s-a rezolvat cel mai greu și cu mare întârziere. În primele zile apa se aducea cu cisterne murdare, deci nu

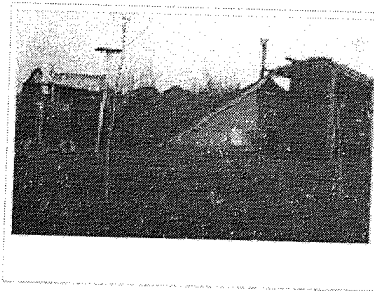
era potabilă. De sete și de arșiță oamenii s-au străduit s-o bea și așa, dar foarte repede au izbucnit boli care au secerat mii de vieți. Primii decedați au fost înmormâțați în niște lăzi făcute din cheresteaua primită pentru uși și ferestre, fără preot, doar cu un cor improvizat de deportații între care se creaseră legături sufletești puternice..

Se va recunoaște vreodată crima?

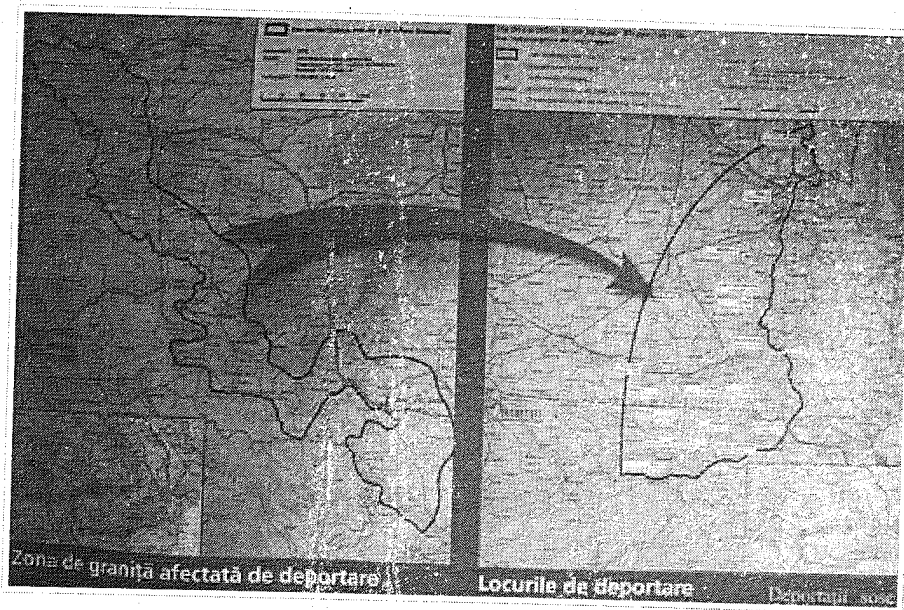
Nimeni nu va putea vreodată reconstitui tot răul pe care comuniștii l-au pricinuit, cu bună știință, prin “fenomenul Bărăgan”. Chiar organele de securitate au fost nevoite să recunoască faptul că au întrecut măsura atunci când au decis să arunce în câmpul gol, în arșița cumplită a Câmpiei Bărăganului, atâtea zeci de mii de oameni, nepregătiți în nici-un fel pentru a face față acestei situații. Oare câți dintre cei responsabili pentru ceea ce s-a petrecut atunci au avut coșmaruri, ori s-au gândit ce ar fi făcut ei, în locul victimelor lor ? După 63 de ani de la data deportării mai suntem în viață doar cei care atunci eram copii. Ne întrebăm mereu cum este cu puțință ca nimeni dintre cei vinovați pentru ce s-a întâmplat atunci să nu fi fost tras la răspundere!? Pedepsirea lor, chiar și formală, ar fi fost un act de dreptate în fața lumii și a istoriei. Nu dorim ca ei să sufere o condamnare, ci doar să recunoască în mod răspicat că au fost niște criminali.

Baraganul, campia deportatilor

Baraganul este locul pe care comunistii l-au ales pentru a-i deporta pe toti aceia care puteau prea usor sa scape de sub autoritatea lor, precum si pe multi dintre detinutii politici eliberati din inchisori, acestora din urma fiindu-le date aici domiciliu fortate.

Dupa anul 1950, in campia Baraganului comunistii au deportat in jur de patruzeci de mii de detinuti politici din vestul tarii. Deportarile in Baragan, intinse pe o durata aproximativa de cinci ani, au avut drept principal scop mutarea fortata a populatiei de pe o fasie lata de aproximativ 25 de kilometri din dreptul granitei cu Iugoslavia. Cei mai multi deportati au fost luati din judetele Timis, Caras-Severin si Mehedinti.

Baraganul este o campie din sud-estul Romaniei, caracterizata mai ales de prin vegetatia de step si prin clima deosebit de aspra (veri cu temperaturi foarte inalte si secetoase; ierni foarte geroase, cu vanturi pustiitoare). Fiind lipsita de paduri, pentru o vreme, aceasta regiune a fost folosita ca pasune, de ciobanii munteni, iar mai apoi, in vremurile noastre, ca teren arabil. In aceasta zona se afla orasele Braila, Calarasi, Slobozia si Fetesti.

Baraganul, campia deportatilor

Deoarece Iugoslavia a fost exclusă din organizația internațională comunistă "Comintern", în anul 1948, granița acesteia cu România a devenit o zonă sensibilă pentru regimul politic totalitar din țara noastră. Pentru aceasta, locuitorii din această zonă (o fasie lăută de aproximativ 25 de kilometri, în dreptul graniței cu Iugoslavia) au ajuns să fie văzuți drept "elemente cu un factor ridicat de risc".

Astfel, în data de 15 martie 1951, reprezentanții Ministerului de Interne al Republicii Populare Române, vor da următorul decret: "Ministerul de Interne va putea, pe cale de decizie, să dispună mutarea din centrele aglomerate a oricărui persoane care nu-și justifică prezența în acele centre, precum și mutarea din orice localitate a celor care, prin manifestările față de poporul muncitor, dăunează construirii socialismului în Republica Populară Română. Celor în cauză li se va putea stabili domiciliul obligator în orice localitate."

În baza decretului din 15 martie, în noaptea zilei de 18 iunie 1951, a fost întreprinsă cea de-a doua mare deportare din istoria țării noastre, după cea a nemților, din ianuarie 1945. Această măsură aspră, alături de altele asemenea ei, urmărea și pregătirea terenului pentru implementarea colectivizării.

Locuitori din 172 de localități vor fi deportați în câmpia Baraganului, pe atunci o zonă deosebit de aspră și foarte puțin populată. Cei mai mulți deportați au fost luați din județele Timiș, Caraș-Severin și Mehedinți. Pentru aceasta au fost mobilizați numeroși ofițeri și comandanți, având în subordine peste 22.000 de militari (trupe de grăniceri, trupe de securiști, trupe ale Ministerului Apărării și Internele).

Peste patruzeci de mii de locuitori din zona amintită au fost scoși cu forță din casele lor, urcați în vagoane de marfă și deportați în câmpia pustie a Baraganului. Deportatilor li s-au confiscat toate averile, în afara de lucrurile pe care aceștia le-au putut lua cu ei, în trenurile de marfă. În rândul celor deportați, un loc "privilegiat" l-au ocupat următoarele etnii și categorii sociale: cetățenii străini, germanii, sârbi, aromanii, marii fermieri și proprietari de pământ, industriașii și detinatorii de restaurante, refugiații basarabeni sau macedoneni, cadrele militare și oficialitățile demise, susținătorii activiștilor politici pentru drepturile cetățenești, etc.

"Trenuri dupa trenuri, incarcate cu trupe si armament, infratite cu cel sovietic, se indreptau zi si noapte spre granita cu Iugoslavia, tara ce indraznise sa se retraga din Cominform. Alte trenuri, de vite, incarcate cu "svabi" de toate varstele, veneau dinspre aceeasi granita si se opreau la Lehliu, Slobozia, Ianca. Alte garnituri, tot de vite, pline cu sate intregi, fara deosebire de nationalitate, din judetele Mehedinti, Caras-Severin si Timis, au continuat sa soseasca in aceleasi statii de CFR." (Cicerone Ionoiu, "Morminte fara cruce")

"Baraganul romanesc a fost populat cu deportati, cu precadere "chiaburi", "dusmani ai poporului", "banditi", "criminali". Au fost concentrate forte masive de munca sub cerul absolut liber, surghiunitilor rezervandu-li-se drepturile de a suferi si de a tacea pentru a supravietui in marele lagar socialist." (Grigore Caraza, "Aiud insengerat")

Abia in anul 1956, multi dintre deportatii banateni s-au putut intoarce la casele lor. Intoarcerea a fost aproape la fel de dureroasa ca si deportarea. In anul 1990, la Timisoara a fost infiintata "Asociatia Fostilor Deportati in Baragan". In anul 1996, membrii acestei asociatii au ridicat "Monumentul Deportarii", amplasat in Parcul Justitiei, din Timisoara. In incinta "Muzeului Satului Banatean", aceiasi membri vor amenaja o casa de pamant batut, acoperita cu paie, asemanatoare cu cele in care au fost obligati sa locuiasca deportatii.

Teodor Danalache

Localitatea	Români bănăţeni	Basarabeni și bucovineni	Macedoneni (aromâni)	Germani	Iugoslavi	Alții
Pelican	222	105	0	0	0	0
Ezerul	126	163	30	69	26	0
Olaru	272	163	0	169	74	11
Dropia	211	120	0	76	0	20
Fundata	72	183	49	79	38	0
Viișoara	161	178	20	186	32	16
Dâlga	191	149	47	134	45	0
Lătești	40	190	0	120	119	73
Movila Găldăului	70	70	0	110	0	101
Răchitoasa	120	142	44	309	40	31
Valea Viilor	147	103	0	148	225	74
Salcâmi	290	112	0	108	0	57
Brateș	172	116	194	119	20	0
Zagna	180	155	58	193	27	0
Măzăreni	288	78	72	69	8	0
Rubla	147	39	11	246	8	0
Bumbăcari	104	88	27	123	48	0
Schei	170	32	0	147	57	0
Total	3069	2153	552	2405	775	409

Conform studiului „*Deportații în Bărăgan 1951-1956*”, au fost vizate un total de 40.320 de persoane, clasificate de regimul comunist astfel:^[11]

- 19.034 chiaburi și cârciumari
- 8.447 basarabeni
- 3.557 macedonieni
- 2.344 persoane care colaboraseră cu armata germană în timpul războiului
- 1.330 cetățeni străini
- 1.218 persoane cu rude care fugiseră în străinătate
- 1.054 titoiști
- 731 dușmani ai regimului socialist
- 590 persoane care trăiau în afara zonei de frontieră
- 367 persoane care ajutaseră rezistența anticomunistă
- 341 criminali deținuți
- 257 germani
- 162 foști moșieri și industriași

Un HCM din 7 decembrie 1955 a dispus eliberarea și întoarcerea deportaților. Se presupune că acest lucru s-ar fi datorat primirii României în ONU, România, mai bine zis "Republica Populară Română", fiind astfel obligată să respecte, cel puțin formal, drepturile omului. Cei mai mulți deportați s-au întors în Banat în cursul anului 1956.^[8]